

Redaktörernas förord

Artiklarna samlade i den här antologin kommer från en konferens som anordnades vid Linköpings universitet den 13–15 juni 2023 med forskningsinitieringsstöd från Riksbankens Jubileumsfond. Det var den första som hölls inom ramen för det forskarnätverk som bildades i samband med konferensen: Research Network for Interspecies Relations in Children's Cultures. Deltagarna kom från skilda håll, både vad gäller ämnesdiscipliner och geografisk plats, utom eller inom akademien, men delade en sak, nämligen ett starkt intresse för hur relationer mellan djur, såväl mänskliga som icke-mänskliga, skildras i olika typer av material och i olika mediala sammanhang. Vid konferensen hölls två plenarföreläsningar: en av barnlitteraturforskaren Zoe Jaques från Cambridge University och en av Helena Pedersen, forskare i kritiska djurstudier vid Göteborgs universitet. Därtill gavs ett tjugotal presentationer om så vitt skilda områden som föremål och minnessaker från den hund som dödades vid terrordådet på Drottninggatan i Stockholm 2017, vykortssamlingar med avbildade djur och hästböcker. Gemensamt för de flesta är att de handlade om material avsett för barns konsumtion, exempelvis skönlitteratur, film eller tv-serier för barn.

De elva bidragen i den här volymen har vuxit fram ur dessa presentationer, som författarna har utvecklat till forskningsartiklar, som har genomgått en double blind peer-review-granskning. Vi vill tacka alla granskare. Det finns en pågående diskussion i många bidrag om hierarkiska bilder, av makt och underordning, men också om kommunikation över artgränser. Bidragen är i stora drag grupperade efter innehåll.

Antologin inleds med en serie artiklar som har som gemensam nämnare att de arbetar med *rörliga medier i relation till barnkultur* på olika sätt. Leticia Gómez skriver om den virala videon om Ismael och Baldomera som skildrar ett känslofyllt möte mellan en åsna och en man efter att restriktionerna under Covid-19-pandemin hävts och hur den har genomgått en transmediering till bilderbok. Åsa Petterssons bidrag undersöker relationen mellan djur och barn på Saltkråkan i filmen *Tjorven*, *Båtsman och Moses* och hur djur verkar indelas i olika kategorier beroende på hur angelägna barnen är om att äga dem. Malena Janson dyker ner i *Tårtans* och *Privatdetektiven Kants* värld och återbesöker *Doktor Kralls* veterinärklinik dit djuren tar sig för att få hjälp, för att undersöka barntelevisionens inbyggda potential att påverka sina unga tittare. Hon utforskar här hur de tre serierna gestaltar ett mindre antropocentriskt samhälle där djur behandlas med respekt.

Sedan kommer två artiklar som undersöker *representationen av djur i litteratur för barn*. Polina Ignatova utforskar förekomsten av fiskar i litteratur som förmodligen lästes av eller för barn under medeltiden, medan Maria Sundkvist gör en inventering av förekomsten av djur i text och bild i Astrid Lindgrens *Bröderna Lejonhjärta* samt undersöker i vilken mån människor jämförs med djur i berättelsen.

Den tredje gruppen artiklar har *hästar som gemensam nämnare*. Två tar sig an *Star Stable*, ett datorspel om hästar och ryttare som givit upphov till olika typer av berättelser. Anna Nygren studerar relationen häst-flicka-träd i serieromanen *Mörkrets sång*, medan Yenn Burgman granskar förhållandet mellan häst och ryttare i *Ödesryttarna*. Båda arbetar med tanken om att människa och häst gemensamt bildar en kentaur. Helen Asklund jämför två romaner av Lin Hallberg som utspelar sig i främmande kulturer – på Island och i Mongoliet. Genom att uppleva andra hästkulturer upptäcker flickorna andra sätt att närma sig hästen och börjar ifrågasätta både hur de hanterar hästar och hur de passar in i respektive värld. Anna Cavallin, slutligen, jämför serien om Svarta hingsten och den om Britta och Silver, hästboken som vetter mot äventyrsromanen respektive den realistiska ridskoleberättelsen, för att visa hästbokens didaktiska framtoning när det handlar om att tämja den vilda hästen.

Den avslutande gruppen behandlar *kommunikation mellan arter* och undersöker specifikt hur kommunikativa strategier skildras. Lena Manderstedt och Annbritt Palo analyserar gorillan Sally Jones relation med sin mänskliga kompanjon, Henry Koskela, kallad The Chief och Ann-Sofie Persson undersöker hur fokalisering används för att ge en bild av hundens inre liv där hunden framställs både antropomorft och som den andre i samband med träningen till att bli polishund.

Vi hoppas att dessa studier ska locka såväl forskare som en intresserad allmänhet.

Lena Manderstedt, Helen Asklund, Ann-Sofie Persson